

Tekellerin gözü Türk 'bor'unda

Türkiye'nin bor madenleri özelleştirme tehditi altında. Tiptan uzay teknolojilerine kadar birçok alanda "mucize maden" olarak kullanılan bor, yabancı tekellerin iştahını kabartan bir yasa taslağıyla TBMM komisyonlarına geldi. Bilim çevreleri, meslek odaları ve sendikalar ise bu taslağa tepki gösteriyor.

Türkiye'nin zengin bor rezervi, yabancıların iştahını kabartıyor. Ülkemiz, dünya bor rezervinin yüzde 72'sine sahip ve tiptan uzay teknolojilerine kadar pek çok sektörde kullanılan bu "mucize maden", bugün devlet eliyle Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılıyor ve ihraç ediliyor. Ancak, TBMM'ye sunulan ve Enerji, Sanayi, Ticaret Komisyonu'nda görüşüldükten sonra alt komisyona gönderilen yasa tasarısıyla, ülkemizdeki bor madenlerinin özel sektöre açılması gündemde. Rothschild ailesine ait

Rio Tinto şirketinin Avustralya'daki uzantısı olan ve madende "uluslararası tekelle" olarak görülen BHP Billiton, ülkemizdeki bor madenlerini işletmek isteyen en büyük yabancı şirket olarak dikkat çekiyor. Yabancı şirketlerin gözü Kütahya-Emet, Balıkesir-Bigadiç, Eskişehir-Kırka ve Bursa- Mustafa Kemalpaşa'da bulunan zengin bor rezervlerimizin üzerindeyken, bu yasa tasarısıyla söz konusu şirketlerin yolunun açılacak olması da ülkemizde tepkilere neden oluyor.

Tekellerin gözü Türk 'bor'unda!

DÜNYA BOR REZERVLERİ
(Bin Ton-B2O3)

Türkiye'nin bor madenleri özelleştirme tehdidi altında. Tıptan uzay teknolojilerine kadar bir çok alanda "mucize maden" olarak kullanılan bor, yabancı tekellerin iştahını kabartan bir yasa taslağıyla TBMM komisyonlarına geldi. Bilim çevreleri, meslek odaları ve sendikalar ise bu taslağa tepki gösteriyor...

SEZGİN DÖKER

Türkiye'nin zengin bor rezervi, yabancıların iştahını kabartıyor. Ülkemiz, dünya bor rezervinin yüzde 72'sine sahip ve tıptan uzay teknolojilerine kadar pek çok sektörde kullanılan bu 'mucize maden', bugün devlet eliyle Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılıyor ve ihraç ediliyor. Ancak, TBMM'ye sunulan ve Enerji, Sanayi, Ticaret Komisyonu'nda görüşüldükten sonra alt komisyona gönderilen yasa tasarısıyla, ülkemizdeki bor madenlerinin özel sektöre açılması gündemde. Rothschild ailesine ait Rio Tinto şirketinin Avustralya'daki uzantısı olan ve madende "uluslararası tekel" olarak görülen BHP Billiton, ülkemizdeki bor madenlerini işletmek isteyen en büyük yabancı şirket olarak dikkat çekiyor.

"Yolları açılacak"

BHP Billiton gibi yabancı şirketlerin yolunu açacağı belirtilen "Bor Tuzları, Trona ve Asfaltit Madenleri ile Nükleer Enerji Hammaddelerinin İşletilmesini, Linyit ve Demir Sahalarının Bazılarının İadesini Düzenleyen Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı", Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca hazırlandı. Yasa tasarısı, Bakanlar Kurulu tarafından imzalanarak 5 Mart tarihinde Başbakanlığa iletili ve 20 Mart'ta da Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla TBMM Başkanlığı'na gönderildi. Tasarı, 14 Nisan'da Enerji, Sanayi, Ticaret Ko-

misyonu'nda değerlendirildi ve görüşülme üzere alt komisyona yollandı.

Bu tasarıyla mevcut yasanın 2. maddesine eklenen fıkrada "Bu madenlerin üretilmesi ve zenginleştirilmesi, teknik, ticari ve ekonomik sebeplerle ürünün mülkiyeti ruhsat sahibinde kalmak üzere 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümleri çerçevesinde ihale edilmek suretiyle üçüncü şahıslara gördürülebilirler. Ancak üçüncü şahıslara gördürülecek işlerin ihale süresinin üç yıldan fazla olması durumunda konuya ilişkin talepler Yüksek Planlama Kurulu'na karara bağlanır" deniliyor.

"Manidar"

Yabancı şirketlerin gözü Kütahya-Emet, Balıkesir-Bigadiç, Eskişehir-Kırka ve Bursa-Mustafa Kemalpaşa'da bulunan zengin bor rezervlerimizin üzerindeyken, bu yasa tasarısıyla söz konusu şirketlerin yolunun açılacak olması da ülkemizde tepkilere neden oluyor. İstenen yasa değişikliğiyle bor üretiminin özel sektöre yapılmasının önünde hiçbir engel kalmayacağı ifade edilirken, "Rio Tinto gibi şirketlerin Türkiye'deki uzun vadeli planlarıyla örtüşecek şekilde yasal düzenleme yapılması manidar" yorumları yapılıyor. TBMM'deki yasa tasarısı görüşmesine katılan Maden Mühendisleri Odası temsilcileri de, "Mülkiyetin ruhsat sahibinde kalmasının hiçbir anlamı yok. Bu özelleştirme modeli, baştan beri bor madenlerini isteyen çevrelerin talebidir" diyerek, ülke çıkarına aykırı olduğunu savundukları tasarının geri çekilmesini istiyor.

ÜLKE	GÖRÜNÜR EKONOMİK REZERV	MUHTEMEL MÜMKÜN REZERV	TOPLAM REZERV	TOPLAM REZERVDEKİ PAY (%)
Türkiye	227.000	624.000	851.000	72,20
A.B.D.	46.000	46.000	86.000	6,80
Rusya	46.000	66.000	106.000	8,50
Çin	37.000	9.000	36.000	3,10
Arjantin	3.000	7.000	9.000	0,80
Bolivya	4.000	15.000	19.000	1,60
Şili	8.000	33.000	41.000	3,50
Peru	4.000	18.000	22.000	1,90
Kazakistan	14.000	1.000	15.000	1,30
Srbistan	3.000	0	3.000	0,30
TOPLAM	369.000	807.000	1.176.000	100,00

SANAYİNİN VAZGEÇİLMEZ HAMMADELERİNDEN BİRİ

● Bor, günümüzde stratejik bir maden olarak görülüyor. Bor minerallerinin, son derece özel kimyasal yapıları nedeniyle, hammadde, rafine ürün ve nihai ürün şeklinde, büyük çoğunluğunda alternatifsiz olmak üzere, 250'yi aşkın kullanım alanı bulunuyor. Bor mineralleri, ilave edildikleri malzemelerin katma değerlerini olağanüstü şekilde yükseltiyor ve bu nedenle sanayinin tuzu olarak adlandırılıyor. Cam, porselen, seramik, tekstil, tıp, deterjan, metalurji, tarım, enerji, havacılık, savunma, uzay teknolojileri gibi çok farklı sektörlerde kullanılan bor mineralleri, sanayinin vazgeçilmez

hammaddelerinden. Gelişen üretim teknolojileri ve değişen tüketim alışkanlıkları, bor kullanımının yeni ve değişik alanlarda artmasına yol açıyor; bor kullanımı ve bor minerallerine olan bağımlılık artıyor. Yakıt pilleri, düz panel ekran (LCD) üretimi gibi alanlar bunlardan sadece birkaçı. Sürdürülebilir enerji tüketiminin artması paralelinde güneş enerjisi ve rüzgar enerjisi sistemlerinde de bor kullanımı çoğalıyor. Aynı zamanda enerji alanındaki diğer araştırmalar da dikkate alındığında bor ürünlerinin, enerji sorunlarına çözümde de önemli bir potansiyele sahip olduğu görülüyor.

"BOR MADENLERİ, ASLA ÖZELLEŞTİRİLMEMELİ"

● İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi eski Başkanı ve Dış Politika Uzmanı Orhan Ayber: Kuran kursları, kürtaj tartışmaları, Öcalan'a ev hapsi, son olarak Suriye'de uçagımızın düşürülmesi gibi konulara yoğunlaşan gündemler sırasında hep düşündüm elimizden ne gidecek diye... Bor, trona gibi geleceğimizin en önemli madenleri yola çıkmış bile... Alıcılar, uluslararası şirketler yıllardır pusuda bekliyor. Bu şirketlerin arkasında ise büyük askeri güçler var. Bu madenler için bir Kurtuluş Savaşı daha gerekebilir... Sadece bizim değil bizden sonraki onlarca kuşağın hakkı var o madenlerde... Meclis'teki tasarının yasallaşmaması için tüm ulusumuzu direnmeye çağırıyorum!...

"TÜRKİYE'NİN ÇIKARLARI İÇİN DEVLET İŞLETMELİ"

● Maden Mühendisleri Odası Başkanı Mehmet Torun: Uluslararası şirketlerin uzun zamandır bor madenlerinin peşinde olduğu biliniyor. Rio Tinto da Avustralyalı uzantısı üzerinden bu amacına ulaşmak istiyor. Başbakan Erdoğan, yaptığı gezi esnasında Avustralya'da "Eti Maden'in özelleştirilmesine" ilişkin açıklamalar yapmış ve dönemin Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, 2005'teki Avustralya gezisinde BHP-Billiton yöneticileriyle görüşmüştü. Tüzmen, BHP-Billiton'un, Türkiye'nin borunun zenginleştirilmesine talip olduğunu, Türkiye'de yatırım yapmak istediğini söylemişti. Billiton'un bu ilgisinin karşılıksız kalmayacağını sinyalleri de o dönemde verilmişti. Ancak bor minerallerinin, herhangi bir ticari meta şeklinde düşünülmesi ve serbest piyasa ekonomisinin gerektirdi-

ği çerçevede işlem görebileceğinin değerlendirilmesi büyük bir yanlıgıdır ve son derece yaşamsal bir stratejik hataya yol açacaktır. Bor madenlerimizin en yüksek düzeyde katma değer üretecek şekilde; yenilik bilim ve teknolojiye uygun politikalar temelinde, sanayimizle entegre olarak devlet eliyle işletilmesi, hem yasal hem de Türkiye'nin çıkarları için bir zorunluluktur. Ülkemizin çıkarları için borlarımız tekellere devredilmemelidir. Bu tasarı kabul edildiğinde, yıllardır yapılamayan 'borların özelleştirilmesi' başarılmış olacaktır!

